

MAKTABGA TAYYORLOV GURUHLARDA SAVODXONLIKKA TAYYORGARLIKNING AHAMIYATI

SHAKIROVA MALIKA INATULLOYEVNA

*6-sonli Davlat Maktabgacha
ta'lim tashkiloti tarbiyachisi*

Annotatsiya

Ushbu maqolada maktabga tayyorlov guruhlarida bolalarni savodxonlikka tayyorlashning pedagogik ahamiyati, metodik asoslari va samarali usullari yoritilgan. Shuningdek, maktabgacha yoshdagi bolalarning nutqiy rivojlanishi, fonematik eshituv qobiliyati, fikrlash va idrok jarayonlarini shakllantirishda savodxonlikka tayyorgarlikning o'rnini ilmiy asosda tahlil qilingan. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va interaktiv metodlarning ahamiyati ham ko'rsatib o'tilgan.

Kalit so'zlar: savodxonlik, maktabgacha ta'lim, tayyorlov guruhi, nutq rivoji, fonematik eshituv, pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar.

Kirish

Bugungi kunda maktabgacha ta'lim tizimi oldida turgan muhim vazifalardan biri – bolalarni maktab ta'limiga har tomonlama tayyorlashdir. Ayniqsa, savodxonlikka tayyorgarlik jarayoni bolalarning keyingi o'quv faoliyati muvaffaqiyatida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. Maktabga tayyorlov guruhlarida olib boriladigan savodxonlikka tayyorgarlik ishlari bolaning nafaqat o'qish va yozishga, balki mustaqil fikrlash, nutqini ravon ifodalash, atrof-muhitni anglash qobiliyatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.

Savodxonlikka tayyorgarlik – bu faqat harflarni o'rgatish emas, balki bolaning umumiy rivojlanishini ta'minlovchi murakkab pedagogik jarayondir. Shu sababli mazkur jarayon ilmiy asoslangan metodlar asosida tashkil etilishi lozim.

Asosiy qism

1. Savodxonlikka tayyorgarlik tushunchasi va mazmuni

Savodxonlikka tayyorgarlik deganda bolalarda o'qish va yozish uchun zarur bo'lgan boshlang'ich ko'nikmalarni shakllantirish tushuniladi. Bu jarayon quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

Nutqni rivojlantirish

Fonematik eshituvni shakllantirish

So'z boyligini oshirish

Tovush va harflarni farqlash

Grafomotor ko'nikmalarni rivojlantirish

Maktabga tayyorlov guruhidagi bolalarda ushbu ko‘nikmalarni bosqichma-bosqich rivojlantirish ularning maktabdagi o‘qish jarayoniga moslashuvini osonlashtiradi.

2. Nutq rivoji va savodxonlikning o‘zaro bog‘liqligi

Nutq – bu savodxonlikning asosi hisoblanadi. Bola qanchalik boy va ravon nutqqa ega bo‘lsa, uning o‘qish va yozish jarayoni shunchalik oson kechadi. Shu sababli tayyorlov guruhlarida quyidagilarga alohida e‘tibor qaratish zarur:

So‘z boyligini kengaytirish

To‘g‘ri talaffuzni shakllantirish

Gap tuzish ko‘nikmalarini rivojlantirish

Hikoya qilish va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish

Bu jarayonlarda ertaklar, she‘rlar, suhbatlar va rolli o‘yinlardan samarali foydalanish tavsiya etiladi.

3. Fonematik eshituvni rivojlantirishning ahamiyati

Fonematik eshituv – bu tovushlarni farqlash qobiliyati bo‘lib, savodxonlikka tayyorgarlikning eng muhim komponentlaridan biridir. Bola tovushlarni to‘g‘ri eshitmasa va farqlay olmasa, o‘qish va yozishda xatolarga yo‘l qo‘yadi.

Fonematik eshituvni rivojlantirish uchun quyidagi mashg‘ulotlar samarali hisoblanadi:

Tovushlarni ajratish o‘yinlari

So‘z boshidagi va oxiridagi tovushlarni aniqlash

Ritmik va tovushli mashqlar

Eshitish orqali farqlash topshiriqlari

4. Grafomotor ko‘nikmalarni shakllantirish

Yozishga tayyorgarlik jarayonida grafomotor ko‘nikmalar muhim o‘rin tutadi. Bu ko‘nikmalar bolaning qo‘l harakatlarini muvofiqlashtirish, qalamni to‘g‘ri ushlab va yozuv elementlarini chizishga tayyorlashni o‘z ichiga oladi.

Quyidagi mashg‘ulotlar samarali hisoblanadi:

Chiziqlar va shakllar chizish

Rang berish va bo‘yash

Plastilin bilan ishlash

Mayda motorikani rivojlantiruvchi o‘yinlar

5. Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo‘llash

Hozirgi kunda maktabgacha ta‘limda interaktiv va innovatsion metodlardan foydalanish savodxonlikka tayyorgarlik samaradorligini oshiradi. Jumladan:

O‘yin texnologiyalari

Multimediya vositalari

STEAM yondashuvi

Didaktik o‘yinlar

Bu metodlar bolalarda qiziqish uyg‘otadi, ularning faol ishtirokini ta‘minlaydi va bilimlarni mustahkam o‘zlashtirishga yordam beradi.

6. Tarbiyachining roli

Savodxonlikka tayyorgarlik jarayonida tarbiyachining roli beqiyosdir. Tarbiyachi:

Individual yondashuvni ta‘minlaydi

Bolaning qobiliyatini aniqlaydi

Qiziqarli va samarali mashg‘ulotlar tashkil etadi

Ijobiy psixologik muhit yaratadi

Shuningdek, ota-onalar bilan hamkorlikni yo‘lga qo‘yish ham muhim ahamiyatga ega.

Xulosa

Maktabga tayyorlov guruhlarida savodxonlikka tayyorgarlik bolalarning kelajakdagi ta‘lim muvaffaqiyatining asosi hisoblanadi. Bu jarayon tizimli, maqsadli va ilmiy asoslangan holda tashkil etilishi lozim. Nutq rivoji, fonematik eshituv, grafomotor ko‘nikmalar va zamonaviy pedagogik texnologiyalar uyg‘unligi bolalarning savodxonlik darajasini oshiradi.

Shu bois maktabgacha ta‘lim tashkilotlarida savodxonlikka tayyorgarlik ishlariga alohida e‘tibor qaratish, innovatsion metodlarni keng joriy etish va tarbiyachilarning malakasini oshirish dolzarb vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. “Ilk qadam” davlat o‘quv dasturi.
2. Maktabgacha ta‘limga qo‘yiladigan davlat talablari.
3. Pedagogika va psixologiya asoslari bo‘yicha ilmiy manbalar.
4. Zamonaviy ta‘lim texnologiyalariga oid adabiyotlar.